

Pretulu prenumeratiunei
pentru partile Austriei si
Ungariei: pe 1. anu 4 fl.
pe 1/2 anu 2 fl. v. a.
pentru alte tieri 5 fl. la
ann.

SPERANTIA.

Fóia literaria-besericésca.

Banii de prenumeratiune
si corespundintiele sunt
de a se adresá franco
catra Redactiunea „Spe-
rantiei“, la Aradu, strat'a
Capelei, Nr. 26.

Organulu teologiloru romani din Aradu.

Foi'a acést'a sub redactiunea colegiale a membriloru societatii de lectúra si sub auspiciile superioritatii scolastice
ese de doue ori la luna. anume la 1. si 15. a fiescearei lune.

Aradu, ^{25. Iuliu}
_{6 Augustu} 1871.

Domineca dupa finea stei liturgii si chiamarea Du-
chului Santu, ce s'a intemplat sub pontificarea *Ilust-
ritatei Sale Dnului Episcopu* si administrarea mai
multoru *prototopresviteri* si *presviteri*, éra servitiulu
diaconalu l'a inplinitu dnulu protodiaconu si profesoru
Iosifu Goldisiu. — *Ilustritatea Sa dnulu Episcopu* ca
presiedintele ordinariu, a deschisu sinodulu eparchi-
álu straordinariu conchiamatu pe diu'a de astadi in
caus'a despartirei definitive a bisericei romane de cea
serba prin o cuventare, in care a aratatu cumca sinodulu
in sesiunea presinte are de a desbate o cestiune
vitala, de care trebue se se intereseze fiescecare
romanu si crestinu bunu, unu obiectu de mare inte-
resu la care se poftesce o desbatere seriosa si ma-
tura, acésta cuventare o vomu publicá cu alta ocasiune
perestensum: de acea acuma neci nu atingemu mai
multe despre densa, — voindu a profitá cu spatiulu
treceму la ordinea dilei.

Dupa cuventarea de deschidere:

Ilust. Sa dnulu Pres. provóca pre dnulu *Babesiú*
referintele delegatiunei esmise in caus'a de impaca-
ciune cu serbii, de a reportá sinodulu despre resul-
tatulu lucrariloru delegatiunei.

Dnulu *Babesiú* inainte de a si-dá reportulu, face
atentu sinodulu la insemnatatea obiectului ce e de a
se desbate, spunendu cá acést'a e actulu ultimu alu
despartirei la care nu mai potemu reveni si pentru
aceea e de lipsa o activitate specialu atátu fisica
cátu si morala; spune mai de parte cumca ameste-
culu acést'a a fostu nefolositoriu si daunosu si pentru
romani si pentru serbi; inse acésta cauza cu ajuto-
riulu lui Ddieu, acuma crede cá se va deslegá. Dupa
acést'a cetesce reportulu in scrisu, pre care apoi lu-

recomenda sinodulu spre desbatere seriósá.

Noi nu-lu reproducemu aci d'in caus'a estensiu-
nei lui. éra mai vertosu pentru aceea cá intregu
cuprinsulu lui e acela din nru 14. al „Sperantiei“ cu
forte pucina diferintia.

Ionu P. Desseanu propune, ca se se aléga o
comisiune care se cetésca actele delegatiunei si in
siedinti'a de máne se-si dee opiniunea asupr'a loru.

Propunerea acést'a se primesce; si se alege o
comisiune de cinci membrii statatóre din dnii: *Mironu
Romanu, Meletiu Dregiciu, Lazaru Ioanescu, Ioane P.
Desseanu* si *Paulu Rotariu*.

Lazaru Ioanescu face propunerea ca comisiunea
bugetaria in siedinti'a de mane se refereze in pri-
vinti'a speselor si viaticului deputatiloru.

Se primesce:

Dupa aceste, ca deputatii se aiba ocasiune de
a studiá si de a judecá mai adencu asupra despar-
tirea comunelor mestecate, li se imparte proieptulu
de invoiala a delegatiunei, care l'amu publicatu si
noi in nrlu trecutu alu acestei foi.

Ilust. Sa Dnulu Presiedinte incunoscintiéza sino-
dulu despre jubelenlu de 25 ani dela intrarea in *Ar-
délú a Esselentiei Sale Dnului Andreiu Baronu de Siaguna
Metropolitulu romaniloru d'in Ungari'a si Ardélú*.

Sinodulu ia la cunoscintia placuta acésta in-
sciintiare, si decide, ca: *Ilust. Sa Dnulu Episcopu* se
denumésca o deputatiune, dupa chipsuél'a sa, sub con-
ducerea Reverendisimului dnu protosincelu si vicariu
episcopescu *Mironu Romanu*, care se ia parte la aceea
festivitate a marelui anteluptatoriu alu bisericei nóstre,

Dnulu Pres. face cunoscutu sinodulu cumca fos-
tulu deputatu sinodalu *Mihaiu Besanu* si-a depusu
mandatulu.

Se ia spre sciintia.

Dnulu Pres. cere imputernicire dela sinodu ca

se p^ota imprumut^a din tasulu alu *doilea* bani pentru acoperirea speseloru necesari; pentruca din fundulu despre care dispune consistoriulu, s'a impucinat^u intru at^{at}a banii, inc^{at}u nu e in stare de a se pot^e acoperi d'in trensulu t^ote lipsele necesari pentru administratiune, aratandu cumca sunt^u cateva restantii si din anii trecuti 1868. si 1870. si fondulu de presinte consta numai din 1500 fi. v. a.

Se d^a spre opinionare comisiunei bugetarie.

Comisiunea anchetaria al^esa in sesiunea sinodulu trecut^u pentru de a censur^a si recomand^a pentru sc^olele triviale cartile cele mai bune si practicabile e pof^ota ca in siedinti'a de mane se-si dee opiniunea. *I. P. Desseanu* ar fi de parere ca sinodulu presinte se se ocupe numai de caus'a despartirei pentru care e si conchiamatu; *era*

Babesiu dice c^a sinodulu trebuie se se ocupe si de alte cestiuni care cadu in sfer'a lui si sunt urgente. Se decide, ca comisiunea anchetaria se iee lucrulu la desbatere si in siendinti'a de mane se refereze.

In fine se anuncia ca la 4 ore d. m. se va tien^e conferintia priv^ata la institutulu teologicu, pentru desbaterea obiecteloru ce se voru pertract^a in siedinti'a de mane, ce se va tien^e *era*-si in biserica.

Cu ac^est.a siedinti'a se incheia la 12 ore.

Siedinti'a II-a tienuta in ^{26. Iulia}
_{7. Augustu}

Dupa deschiderea siedintiei si autenticarea protocolulu din siedinti'a trecuta.

Ilust. Sa Dnulu Pres. insinua cererea aloru doi deputati pentru de a pot^e fi dispensati dela siedintia pe 3. dile.

Li-se concede.

Comisiunea esmisa pentru reviderea acteloru delegatiunei congresuale esmisa pentru impacatiunea cu serbii report^eza prin referintele *Paulu Rotariu*.

Reportulu primindu-se in generalu se ia la desbatere speciala.

Despre punctulu 1. sinodulu ia eunoscintia si primesce t^ote ofertele facute din partea serbiloru din fondulu asia numitu *inalienabilu* si *clericalu*, ce se p^astr^eza in Carloveti^u; nu pentruca d^ora prin ac^est'a s'ar' simti deplinu satisfacutu, ci mai vertosu pentru corelatiunile de amic^etia reciproca ce e delipsa se esiste si mai departe intre romani si serbi.

Punctulu 2-lea in care fondurile asia numite, *fundus instructus Dioecesis aradiensis*, si celu intemeiatu de *Raiaciciu* pentru unu seminaru romanu, se predau intregu romanilor; se primesce f^ara neci o observatiune.

Punctulu 3. acⁱ inea se primesce propunerea de-

Foisiora.

Despre crescere si mai cu s^ema despre crescerea juneloru romane.

(Finea.)

II.

Dela alu 10-lea p^ana la alu 13. anu se pot^u pune pe fie-care anu cate 200 fl. la o parte. In anulu alu 14-lea se incepe crescerea esterna a copiiloru: famili'a nu pot^e pune de aici inainte dec^{at}u f^orte pucinu s^eu chiaru si nemicu la o parte. E inse asigurata formarea unu capitalu pentru copii: parintii ii vor pote cresce conformu starei lor^u sociale. — Ast'a e celu mai pucinu ce se pot^e intempl^a; pot^e inse sper^a pe langa o economia buna si formarea unu capitalu realu pentru fiicele familiei.

E de prisosu ca se mai intreb^u, cui se pot^e atribui unu asemenea resultatu. Emilu ar' pote ave peste 10. ani 1000. fl. detorii — d^eca nu ar fi fostu Iuli'a Iulia. —

Esemplulu ac^est'a l'am alesu cu de-adinsulu. Elu e celu mai simplu. — Modificarile si combinatiunile sunt f^orte usi^ore. Emilu a potutu ave pe langa l^efa si o locuintia propria: venitul^u ar fi fostu 1200. fl. chiri'a, care ar fi solvit^u-o in lips'a locuintiei proprie. Numerile sunt in calculu altele; principiulu impartirei e inse totu ac^el'a. Bucatele se prefacu in bani; pentru veniturile neregulate se face unu mesurariu normalu; despre producte destinate spre vendiare se face unu calculu de pretiu normalu prin barbatu s. a. m. d.

Eu nu am voitu dec^{at}u a face pre onoratii cetitori la trei lucruri atenti: *la insemnatatea economiei femeiesci, la greumintele de cari d^amu in ea si la principiulu impartirei.*

Se ne intrebamu ac^u: e ac^est'a sciintia teoretica ori rutina basata pe praesa? E unu profesoru de economia ori unu banchieru economu mai bunu? T^ote c^{at}e le dice profesorulu de pe catedra, le face banchierulu in adeveru: si scie acestu banchieru ce

legatiunei, adeca ca fundatiunile administrate in Pestă precum: celu *preparandialu comunu, Balaianu* etc. se se imparta fratiesce in doue, afara de unele pretensiuni, cari sunt eschisive numai ale serbiloru.

Lazaru Ioanescu dorindu ca câtu de curundu se póta deveni aceste fonduri in manele romanilor: propune ca sinodulu se faca nescari dispusetiuni in acésta prinvintia; la ce

Vincentiu Babesiu referintele delegatiunei citeste unu punctu din protocolulu comunu prin care arata că delegatiunile s'au ingrigitu pentru acést'a si au hotaritu: ca fiesce care parte se-si aléga o comisiune de trei membri si aceste comisiuni intr'uninduse voru depliní actulu mentionatu in acestu punctu.

Si de ora-ce serbii au si alesu acésta comisiune, urméza ca si romanii se-si aléga; inse fiindca la romanii trebue se se aléga trei membri in doue sínóde; de aceea luandu-se in consideratiune, cumca eparchi'a aradana e mai mare, ei i compete dreptulu de a alege doi si caransebesienii unulu; si asia se alege din partea sinodului aradanu Dnii: *Babesiu* si *Mocioni*, cari voru lucrá liberi fara neci o instructiune din partea sinodeloru.

Ioanu Moldovanu dice: de óra-ce e sciutu că multi sunt in restantia la fondulu preparandialu, ar

face? fórte arare ori: elu face condusu de unu instinctu cascigatu prin esperintia, face, fiinduca a datu, cumca e mai bine déca face asia. Banchieriulu e fórte arare-ori condusu de principie. Profesorulu are principiele cascigate pe calea empirica: si veti avé unu lucru de risu déca elu va voi ensu-si se realizeze aceste principie. A sci ce e economi'a, a sci cum se se economiseze e fórte usioru pe calea teoretica; a sci inse *economisá* ast'a nu se casciga decâtu prin pracsă, prin *economisare*.

Se ni inchipuimu o femeia, care e plina de spiritu, culta, amabila si cunosce pe lângă tóte aceste virtuti fórte bine principiele calculului economicu si motivele impartirei. Din nefericire a crescutu inse acésta féta in pensionatu si si-a cascigatu aceste cunoscintie pe cale teoretica: ea nu scie câtu manca unu servitoriu in o siediuta, câtu 3—4—7 ori 10 persóne de odata, nu scie câte pane e de lipsa pentru persóna pe o luna, câte chemesi pentru unu servitoriu in unu anu, câte gásce manca

fi de parere, ca restantiile ce se afla la romani se fie ale romaniloru si care se afla la serbi ale serbiloru.

Se aprobéza.

Punctulu 4. La punctulu acest'a comisiunea recomenda a se decide, ca: pentru comunele mestecate si pentru cercarea documinteloru referitórie la drepiturile ce le au romanii in manastiri, se se aléga o comisiune de 6. membri juristi, cari se scia aratá bas'a pretensiuniloru romane.

Se primesce, si

Se alege o comisiune de 6, statatóre din urmatorii Dni: *Meletiu Dregiciu, Iosifu Belesiu, Lazaru Ioanescu, Ioanu P. Desseanu, Emanuilu Misiciu, Dr. Paulu Vasiciu*.

Punctulu 5. Aci comis. opinionéza: „*Invoial'a*“ facuta prin delegatiuni pentru comunele mestecate, de óra ce aceea nu e deobligetóre, ci stá in voi'a libera a comunei de a o *primí séu a nu-o primí*, ba si insasi delegatiunea romana a subseris'o numai ca se aiba unu proiectu de impacatiune si in acésta cauza; si cu atátu mai vertosu pentruca neci nu cade in competinti'a sinodului de a aduce asupra ei vre o decisiune: *o ia spre sciintia*.

Punctulu 6. De órace Diecesele romane nu s'au impartasitu din bugetulu votatu de dieta in anulu 1868. pentru biseric'a gr. or., comis. recomenda *propunerea*:

in o luna o mesura — doua de malaiu, câtă carne câtă masere, câtă unsóre etc. se recere pentru 3. persóne pe o di; cu unu cuventu Dsior'a nu scie nemicu-decátu că a invetiatu in pensionatu. Vi recomandú acésta figura ingeniósă: peste trei-patru ani va poté se devina ace'a, ce a devenitu alt'a in trei lune. Si economi'a? se recomanda. Routin'a ni va costá fórte multu.

Economi'a e routin'a; ea trebe cascigata pe calea practica. Si in ast'a jace logic'a adenca a creşterei de casa: fetiti'a trebe se devina féta in mediloculu combinatiuniloru complicate a mumei sale spre a pote deveni económa. Si económa trebe se fie! O femeia in intielesulu adevératu, in intielesulu eticu alu cuventului-e numai ace'a, care e „*mam'a si regin'a familiei sale*“

Joane Slaviciu.

ca se se recerce guvernulu pentru impartirea aceluia dupa dreptate si ecuitate si romanilor.

Se primesce.

Punctulu 7. Referitoriu la resiedintiele episcopesci din *Timisiora* si *Versietiu*, de óra ce pretensiunile, ce le-amu avé la aceste s'a nimicitu prin conditiunile punctulu 1-iu unde se dice cà prin sum'a de 300,000, din fondurile din *Carlovetiu* se se stérgea tóte pretensiunile din susu atinsele resiedintie; comis. recomanda se se ie spre sciintia.

Se primesce.

Punctulu 8. Pentru redicarea fondulu ce s'a pastratu in *Carlovetiu*, sub diregerea unei epitropii, sub presiedintia Ilust. sale Dnului Episcopu *Procopiu Ivacicovicu*, dela inceputulu despartirei romanilor de serbi pana acuma; se insarcinéza epitropi'a respectiva sub conducerea Presiedintelui ordinariu; éra din partea sinodulu se esmite Dnulu *Babesiu*, care e totu odata si referintele delegatiunei.

Stanescu cetesce reportulu comis. bugetarie. referitoriu la incuviintiarea imprumutulu cerutu de Dnulu Episcopu din fodulu tasulu 2-lea si la spesele si viaticulu deputatiloru sinodulu straordinariu.

Imprumutulu cerutu se incuviintiéza sub conditiunea ca: banii imprumutati éra-si se se restituésca fondulu respectiv, dupa ce voru incurge banii din locurile competente.

Ce se atinge de spesele si viaticulu deputatiloru sinodulu primesce *decisulu* sinodulu din sesiunea trecuta de sub *nrii prot. 120 si 121*.

Vinceniu Sierbanu face intrebare cà cum e aceea de in anulu trecutu a tienutu sinodulu 14 dile si estimpu numai 7. si totusi pe protopopiatulu *B.-Comlosiului* a caditu cu 5. fl. mai multe spese decâtu in anulu trecutu? deci roga sinodulu ca se hotarésca, de a se tiené mesura luata la inceputu.

Pres. spune cà acést'a s'a facutu din cauza cà, multe protopresviterate suntu in restantia, si spesele au trebuitu suplínite.

Petru Suciú propune ca se se lee mesurile neceserii pentru incasarea restantielor de e posibilu, la ce *Pres.* reflectéza cà e posibilu.

Iosifu Popovicu dice cà ar' fi bine ca fiesce-care deputatu se se solvesca de càtra alegatorii lui; éra-

Mironu Romanu nu póte fi de o parere cu *Iosifu Popovicu* ei e pe langa usulu de pana aci, ca toti deputati se-si traga diurnele din tr'unu locu ca asia in intielesulu stei scripturi celu mai avutu se póta ajutorá pe celu mai seracu.

Pentru tiparirea protocoletoru sinodulu straordinariu, nu se incuviintiéza 2. fl. dela fiesce care deputatu, dupa cum e proieptulu comis. ci numai 50. cr. Éra actele delegatiunei se voru tiparí mai tardiu din acelu fondu, din care se voru solvi si deputatii delegatiunei.

Georgiu Pop'a referéza din partea comisiunei esmise de eri pentru de a recomandá càrtile cele mai bune pentru scolile triviale; inse deóra-ce pentru pregatirea si tiparirea acelora se recere o suma de bani, de care sinodu acuma nu dispune; se decide:

Ca se se aléga o comisiune anchetaria statatore din mai multi membrii de specialitate, si acestia se-si incépa lucrarile inca acuma, ca asia pe sinodulu viitoriu se póta aratá rezultatulu doritu; éra pentru spesele necesarii pentru acésta comisiune se se imprumute, pana va dispune eparchi'a de fondurile sale.

Cu aceste fiindu programulu sinodulu gata *Alesiu Popovicu* in numele sinodulu ia cuventulu si multiumesce *Ilust. Sale Dnului Episcopu* pentru intielépt'a conducere a delegatiunei prin care amu ajunsu la rezultatele dupa care ne luptamu si pe care le dorimu dela inceputulu despartirei nostre de serbi, fàra de cari biseric'a nostra se aflá in o pusetiune desperata ne avendu suculu necesariu pentru sustinerea madularelor ei: acésta cuventare fú intimpinata de vivate entusiastice.

Dupa acést'a oratorele se întórta càtra *Dnulu Babesiu* multumindui asemenea pentru activitatea ne obosita ce a desvoltatu dela inceputu pentru acésta cauza santa; unde asemenea fú intreruptu de se traiasca ne numerate.

In urma *Ilust. Sa Dnulu Pres.* inchià sinodulu cu o cuventare acomodata multiamindu lui Ddieu pentru cà amu ajunsu odata pana la finea desbaterei acestei cause cu resultatu bunu si molcomitoriu.

Siedinti'a se incheià la 2. óre. d. m.

Jubeleulu

Esselentiei Sale Dnului *Andreiu B. de Siaguna Metropolitu Romaniloru gr. or. din Ungari'a si Transilvani'a*.

Diu'a de 21. Augustu st. v. este diu'a in care romaniloru din Transilni'a si intregi bisericei romane gr. or. de sub corón'a Ungariei, li s'a ivitu o lumina, unu lucéferu, acaruia stralucire a condusu biseric'a si natiunea nótra la calea mantuirei sale; in acésta di si'a aratatu Ddieu indurarea s'a càtra natiunea romana, trimitiendu in midiloculu ei unu conducatoriu bravu, unu capu genialu, care prin armele sale spirituale sciú invinge atacurile, si obstaculele

inimice, si ne scósa la unu campu liberu pre care se ne potemu realisá aspiratiunile viitoriului nostru. Acelu *lucéferu*, aceea *lumina* si *conducatoriu bravu e Esselenti'a Sa Andreiu br. de Siaguna*; a cariu merite si lupte ne obosite luandule in consideratiune credintiosii din Archidieceasa, hotarira ca in diu'a de 21. Augustu st. v. din anulu acést'a care este anulu alu 25-lea dela intrarea *Esselentiei Sale in Transilvania* se-i tiena jubeleulu de 25 de ani dupa programulu urmatoriu:

Programu

pentru serbarea Jubileului de 25 ani dela inceperea activitatii Esselentiei Sale Parintelui Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Br. de Siagun'a, in eparchi'a ortodoxa romana a Transilvaniei.

I.

Serbarea jubilaria se va tiené in Sabiiu in $\frac{21. \text{ Augustu. } *)}{2. \text{ Septemvre.}}$

II.

In ajunulu dilei.

1. Dupa amédia la 4 óre se va celebrá vecerni'a cu lithia la biseric'a din cetate.
2. Sér'a la 8 óre, seminariulu archidiecesanu se va ilumina.
3. Sér'a la 9 óre se va arangia o serenada cu conductu. Conductulu va plecá din resiedinti'a episcopésca vechia, va salutá inaintea resiedintiei metropolitane pre Inaltulu Jubilaru prin musica, cantari corali si cuventari si se va terminá in sunetulu musicei si a cantariloru cu gramadirea faclorulu in piati'a casarnei.

III.

In diu'a de serbare.

1. La 8 óre diminéti'a se incepe la biseric'a din cetate servitiulu divinu corespondietoriu dilei acesteia. La finitulu Liturgiei se va tienea unu cuventu bisericescu si se va cantá innulu archiereescu.
2. Dela 11 óre incependu se voru presentá Esselentiei Sale, Préveneratului Jubilaru, deosebitele corporatiuni.
3. La 2 óre va urmá unu banchetu in onórea Inaltulu Jubilaru.
4. Sér'a la 8 óre societatea de lectura a eleviloru institutulu seminariulu arangiadia in sala seminariulu o convenire cu productiuni de cantari si declamatiuni.
5. Pentru esecutarea acestei programe este constituitu unu comitetu, carele va mijloci, ca acestu programu sa se faca cunoscutu in archidieceasa si la episcopiiile sufragane ale mitropoliei nóstre, spre a face possibile participarea la acésta serbare si manifestarea dupa dorintia simtiemintelor de veneratiune cátra Inaltulu Jubilaru, iéru anumitu ca in tóte bisericile nóstre sa se celebre die la diu'a prefapta servitiulu divinu — multumindu lui Ddieu, cá ne a tramisu in tempulu celu mai supremu pre unu astfelu de Barbatu, si rugandulu, ca se ni-lu tiena sanatosu inea multi ani in mijloculu nostru. —
Sabiiu in 28 Iuniu 1871.

Comitetulu pentru serbarea jubileulu de 25 ani.

* Dela statorirea acestei programe acestu terminu s'a stramutatu pe 22. Augustu st. v. pentru-ca fiindu di de serbatores se pota participá mai multi la ea.

Corespondintia.

Simandu 6. Iuliu 1871.

Onorata Redactiune!

Fiindu fói'a DVóstre menita pentru debateri referitórie la cause bisericesci, cu permisiunea DVóstre voi se facu unele observatiuni referitórie la tain'a cununiei. Càrtile nóstre bisericesci in acésta afacere nu ni dau desluciri chiare, dupa cari are preotulu se procéda, cum? cu ce felu de cuvinte? si cându se fia intrebarea miriloru? ce e o sminta destulu de mare. — In privinti'a acést'a cartile serbesci suntu mai perfecte. — In lips'a indrumarei, la cununie intrebarea miriloru — asie dicendu, — càti preoti in atâtea chipuri se face; acést'a e unu defectu in biseric'a nóstra care fara amenare ar trebuiu suplinitu, càci prin unele sminte ce le facu preotii cu acésta ocaziune se micioréza tain'a casatoriei, pentrucà unii preoti silescu pre miri cu degetele puse pe S. Evangelia a dice: „*Juru pe Ddieu Tatalu, Fiulu si Duchulu Santu si toti Santii lui Ddieu cá pre N. muierea mea cu carea me cununu acum'a până la mórte nu o voi lasá*“ Aceste cuvinte nu numai dela unulu, ci dela mai multi preoti veterani ma tocm'a si protopopi am auditu indebuintianduse. Eu care aceste nu le-am folositu, càci nicairi nu le-am veditu prescrise, voindu a fi chiaru si in acésta afacere preotiesca, mai pre toti ii am intrebatu — ca nucumv'a se ratacescu in parere-mi — de unde deduce cuvintele aceste, de dupa care indrumare? cu ce dreptu? séu pe ce basa indebuintéza aceste? dara dorere nici dela unulu n'am primitu desluciri fundate, de càtu numai cà: asia scia romanulu cà s'a cununatu déca-lu juri. (?)

Déca luàm in drépta consideratiune indebuintiarea acestoru cuvinte — dupa parerea mea — e cea mai mare sminta, carea numai o póte face preotulu in acésta functiune. Si pentru ce? pentrucà scimu cà nu este omu pe lume care se strábata cu mintea sa in viitoriu, si déca nu esiste astfelu de omu, atunce mintea sanetósa ni dicta, cà nici juramentu nu poti pune — de cumv'a nu vrei cu voi'a se gresiesci — pe lucru ne prevediutu, ne sciutu si adencu ascunsu in tain'a viitoriului.

Se intielege de sine cà omulu cându se casatoresce, pentru aceea face pasiulu acést'a, ca se convietuésca până la mórte, — in sa naravurile si defeptele sociulu in diu'a cununarei nu le scie, nu le póte prevedé; càci de le-aru scí, de siguru le-ar' incungiurá si nu ar fi invoitu de a se insoci cu densulu (dens'a)

Acuma cându esti adencitu in cugete, candu nu scii eu cine pasiesci inaintea altariului, preotulu se pretinda se puni juramentulu, că până la mörte nu te vei despartí, — e lucru contra mintii sanetöse, ma si contra santeloru canóne, care inca desléga casatori'a asia numita *nefericita*, si de siguru pentru aceea, căci nu au pretinsu a fi legata cununi'a prin *juramentu* neconditionatu până la mörte. — Dara vedemu si esemple nenumerate in viéti'a de comunu, cum multi legati prin tain'a căsatoriei nu traescu la olalta până la mörte, incepu procesu de despartire, se despartu in intielesulu ss. canóne, si inca in viéti'a sociului se cununa cu altulu; — si de au fostu acesti'a prin indebuintiarea cuvinteloru mai susu mentionate cununati — ce au facutu? au calcatu juramentulu delocu sub tain'a cununii, si in S. Biserica *au luat numele Domnului indesiertu*, desí nu din vointi'a loru, ci siliti de preotulu respectivu. Acumu cui se atribuimu pecatulu acesti'a, care dupa Canonulu 58 alu marelui Vasiliu debuie cu 6 ani de penitentia pedepsitu; nu altui'a decâtu acelui'a, carele au fostu medilocitoriulu pecatului — preotului. — Pre insusi preotulu, carele e vestitoriulu pocaintiei, indreptarei naravuriloru, vestitoriu intru incungiurarea caicarei porunciloru lui Ddieu, intru care si a acestei: „*Nu luá numele Domnului indesiertu*“ — lu-vedemu de factore medilocitoriu respective silitoriu la pecauire.

Smint'a acést'a ar fi de doritu, ca se incete cătu mai curendu, — pe ce cale, aceea o lasu spre judecat'a altor'a, — dara si până atuncea preotii, carii credu că numai atuncea are valóre cununi'a, deca indebuintiéza cuvintele de juramentu, cugetu că ar poté face d. e. asié: se intrebe mai antaiu pe miri: *ai voia se iei de socia din dragoste adeverata pe N.* si dupa ce a marturisitu că are „*juri pe Tatalu etc. că pe N. o iei de socia din voia hotarita etc.*“ cându prin acést'a s'aru incungiurá smint'a cea mare de până acuma, de alt'a parte si voiei DSale s'aru face din destulu.

Acumu desi vedemu că formalitatea intrebariloru la tain'a cununii ar debuí se fia un'a si prescrisa, eu la facerea ei nu me slobodu, ci o lasu altora mai vetarani, meritati si mai *recunoscuti pentru meritele loru* pe terenulu bisericescu; — eu prin aceste orduri am voitu a aduce la tapetu desbaterea reului, poftimu pre altii spre continuare, séu rectificarea incātu n'am dreptu.

Aceste orduri indresnescu Onor. Red. a vi-le tra-

mite spre publicare de astadata, si de voiu fi bine primitu vi voiu mai impartasi unele observari de aceste*).

Svetozaru Petroviciu
preotu.

REPORTU

presidialu despre activitatea Consistoriului diecesanu alu Aradului, dela sinodulu eparchialu din 1870. pana in diu'a de astadi.

Constituirea Consistorieloru.

Conclusele sinodului nostru eparchialu din 1870. nrri prot. 75. 114. si 115. dispunu despre necompatibilitatea oficieloru lumesci cu cele bisericesci, mai de parte despre indetorierea protopresviteriloru; in privinti'a acestoru dispuse-tiuni am a reportá cá:

1. Protosincelulu *Mironu Roman* fostu inspectoru de scóle in comitatulu Carasiului, dupa alegerea Sa de vicariu episcopescu la consistoriulu nostru oradanu. nu a intardiatu numai decâtu a-si dá resemnatiunea la acestu inspectoratu.

2. In siedinti'a plenara a diecesanului nostru consistoriu tienuta in 25. Iuniu 1870. facia cu *Ioane Papp* protopresviterulu Boros-Ineului, carele si pe acestu timpu se aflá inca cu locuinti'a in Aradu ca inspectore scolaru, s'a dispusu inmanuarea decisiuniloru sinodului eparchialu de sub nrri 75. si 115. dintre care prin celu d'intaiu acelor oficiali bisericesci, cari au primitu posturi lumesci, li-se impune, ca se abdica séu de oficiulu lumescu séu de celu bisericescu in decursu de siese septemani dela inchieerea siedintiei sinodali sub greomentulu urmariloru proaduse, éra prin celu din urma se enuntia: ca posturile aceloru protopresviteri cu locurile afara da protopresviteratu, cari in terminu de trei luni nu se voru mutá in protopresviteratu, — se se considere de vacante, indrumandu-se numitul protopresviteru la strinsa acomodare facia cu aceste decisuri.

La acésta indrumare inse numitul protopresviteru alu Boros-Ineului prin esibitul de sub nrulu 736. in privinti'a mutării cu locuinti'a in protopresviteratu, a mai cerutu amenare, éra contra decisului despre necompatibilitatea oficiului lumesc cu celu bisericescu protestandu, s'a dechiaratu, ca va cautá remediulu mai departe. Sörtea inse asia a voitu, cá desnumitul protopresviteru tocmai in diu'a si la ocaziunea subscrierii atinsei relatiuni, a reposatu, incredintandu-se administrarea interimala a protopresviteratului parochului din Dieciu si asesorului consistorialu *Andrei Tipeiu* — Aceste se vedu din esibitele alaturate sub IV.2.

3. Protopresviterulu Chis-Ineului *Petru Chirilescu* aflandu-se cu locuinti'a in Chitighazu conformu §-lui 29. alu statutului organicu si dupa dispusetiunile sinodului eparchialu

*). Pentru asemenea observari ti-deschidemu bucurosu totu deuna colónele foiei nóstre.

Red.

nr. 115/prot. ar fi trebuitu se se mute cu locuinti'a in Chis-Ineu, séu celu pucinu siedintiele scaunali sinodali, si ale comitetului se le tienă acolo; subversandu inse impedimente de o camdata neresturnavere: Consistoriulu nostru diecesann in siedinti'a sa plenara dto. 25. Iuniu 1870. nr. 643. la cererea oficiosa si motivata a protopresviterului a concesu: ca siedintiele sinodului si a comitetului protopopescu se se tienă la Chis-Ineu, éra ale scaunului protopopescu pana la delaturarea pedeciloru mutarii la Chis-Ineu se se tienă in Chitighazu. Aceste se arata sub IV.₃ esibit 643/870.

4. In urm'a atinsului decisu alu sinodului nostru eparchialu de sub nru. 114. 1870. si a litereloru nóstre din 30. maiu 1870. nru. 112/pres. protopresviterii Luncii, Pestesiului si alu Meziadului au fostu provocati se se mute cu locuintiele loru in respectivele protopresviterate. In urmarea repetitei indrumari din partea Consistoriului oradanu, protopresviterulu Meziadului a reportatu consistoriulu amintitu, că s'a mutatu la Draganesci, alu Pestesiului că se va mutá ori-unde i-va asemná consistoriulu locuintia; ér alu Luncii s'a dechiaratu că nu se póte mutá in protopresviteratu.

In urmarea acestor'a pentru Meziadu si Pestesiu, consistoriulu s'a multiamitu cu dechiaratiunile intrate; dar' pentru Lunca s'a decisu: a se considerá protopresviteratulu de vacantu si a se deplini dupa formele din statutulu organicu, dar' si pana atunci m'am ingrigitu prin vicariulu meu, ca protopresviteratulu se se provéda cu administratoru interimalu, ce prin denumirea preotului din *Serbi — Georgiu Besanu* s'a si efeptuitu.

Aceste se potu vedé din actele oficióse alaturate sub IV.₄

In caus'a comuneloru mestecate sinodulu din anulu trecutu prin decisurile de sub nr. 61. 85. si 86/prot. a dispusu ca petitiunile intrate se se predee delegatiunei emise din partea congresului in privinti'a controverseloru cu serbii, éra pentru suferintiele romaniloru de prin comunele mestecate a se cere vindecare prin o representatiune adresanda către diet'a tierii, macar prin modificarea §-lui 8 din art. de lege IX. d. 1868.

Despre acésta dispusetiune comunele respective din partea consistoriului spre mangaere s'au insciintiatu si petitiunile sunt transpuse si se afla de presinte între actele delegatiunei esmise. — Representatiunea inse dupa preavut'a contielegere cu Eselenti'a Sa domnulu Archiepiscopu si Mitropolitu, precum si cu alti deputati congresuali, — de asta-data nu s'au aflatu de oportunu a se substerne; s'au pusu inse si pana acum'a barbatii comisiuniloru delegatiionale de ambele parti in coatingere in privinti'a contraverelor subversante, si rezultatulu acestei coatingeri a fostu că serbii suntu plecati la o transactiune încátu se póte pentru ambele parti multiamitore.

Relativu la institutul nostru clericalu din Aradu ve-

nerabilulu sinodu eparchialu si pana la organizarea uniforma a tuturor instituteloru clericali din Ierarchi'a nostra romana prin sinodulu episcopescu, a aflatu de bine sub nr. 105/prot. prin decisu a enuntia: că in viitoriu in institutul clericalu d'in Aradu numai atari individi se fie primiti, cari au absolvitu 8 clase gimnasiale cu succesu bunu.

Acésta dispusetiune s'a redicatu la valóre, si in anulu scolasticu curinte 187°/₁. sunt siese elevi in cursulu I-iiu toti cu pregatirea prescisa. Afara de acestia in cursulu alu II-lea sunt 20 éra in cursulu alu III-lea 35 la olalta 61 de elevi, cu doi profesori ordinari si unu suplentu.

In lips'a dotatiunei cantonale, cantarile bisericesci pe langa o subventiune fórté precarie se propunu prin unulu dintre elevi sub priveghierea corpului profesoralu.

Are dieces'a necesitate urginta de a-si procurá pentru institutul clericalu unu edificiu propriu si stabilu, ca se nu fie silitu a se mutá institutulu dintr'uuu locu intr'altulu, si prin diferite parti ale orasiului adeseori in incaperi neacomodate pentru prelegeri.

In urma cu privire la mai multe jelbe atátu din partea singuraticeloru, cătu si a unoru comune bisericesci substerne Venerabilulu Sinodu din anulu trecutu, are Consistoriulu strinsu bisericescu a reportá: că in sfer'a competintiei sale facia cu tóte acele a facutu dispusetiunile necesarii si e gata a dá deslucire.

Facia de invinuirile redicate contr'a preotiloru din Chesintiu, acestu consistoriu dupa special'a indrumare primita dela sinodulu din anulu trecutu nr. 130. are a reportá că atátu in privinti'a plansoriloru escate din incidentulu redicarii unei cruci cu inscriptiune romana, in locul celei serbesci, cătu si in privinti'a relatiunatei defraudari a baniloru bisericesci s'au facutu tóte dispusetiunile necesarii si anume:

1. Crucea, pe langa intrevenirea asistintiei brachiale cerute din partea Iurisdictionei comitatului Temisiorii s'a redicatu in locul menitu, si cea vechia cu inscriptiune serbésca s'a delaturatu, si s'a ronduitu se se puna intraltu locu; éra preotulu de acolo Mihaiu Dabiciu pentru nesubordinati'a aratata facia cu dispusetiuneile consistoriali fiindu citatu inaintea siedintiei consistoriale tienute in 11. Iuniu 1870. s'a suspinsu dela oficiulu preotiescu pe doue luni, ce s'a si efeptuitu numai decátu.

In privinti'a defraudarii baniloru bisericeii din Chesintiu, pe calea investigatiunei esmise din partea senatului episcopescu s'a constatat contr'a preotului invinuitu Nicolau Stoianovicu, că densulu prin manipularea necorecta a baniloru bisericesci a pagubitu bisericea cu 20. fl. 40. cr. v. a. pentru ce densulu citatu fiindu naintea consistoriului prin senatulu stensu bisericescu s'a dogenitu si i-s'a pusu in strinsa detorintia pana la unu terminu a restitui sum'a atinsa bisericeii pagubite, fiindu la din contra a se luá mesurile coercitive disciplinari facia cu densulu.

Aceste dispușetțiuni se potu vedé din actele alaturate (sub VII₁. și VIII₂.)

Totu cu acésta ocașiune sub A. se alatura conscrierea preotimei și a poporului din protopresviteratele apartienetórie la Consistoriulu aradanu pe anulu 1870. conformu prescrișeloru statutulu organicu §. 121. p. 6.

Aradu 1. Martiu 1871.

Procopiu Ivacicovicu

Episcopulu Aradului.

VARIETATI.

** *Musulmanii.* — Cinci până la siese mii de musulmani, dupa cum naréza diunalulu italianu din Turin Unita, s'au îndreptatu in Damascu, cu cererea de a se botezá. Episcopulu localu dispuse indata ca acestia, înainte de a fi botezati, se fie instruiti in dogmele religiunei crestine. Musulmanii ascultara in masa la predicatiunile respective, și in fine, nu lipsira nici unulu la botezu, care li-se facú cu cerimonialele usitate.

** *Teatru nationalu* — Dnulu *Mihailu Pascali* din preuna cu sociatatea sa si-a propusu, ca și in anulu acést'a se delecteze publiculu romanu de din cócea de Carpati, prin dramele și comediele sale — și asia parasindu Romaní'a de vre o doue luni a strabatutu până in midiloculu nostru; elu dá aicea 6 representatiuni adeca: in 12, 13, 15, 16, 17 și 19. on. publicu e rogatu pentru imbratisierea acstui óspe placutu.

** *Vineri nópte* in 4 l. c. st. n. a fostu in Aradu unu iocú grozavu, prin care vre o trei negotietóri, cari si-au avutu depoulu de marfa inacele cá si au ajunsu mai la sapa delemnu.

□ *Congresulu serbescu* din Carlovetiu in siedinti'a de 8 Augustu dupa mai multe dispute infocate a amenatu alegerea de Patriarchu, ce erá se se intemple in aceea dí.

* *Dlu Alesandru Gavra*, cav. Franciscu-Iosefinu si directoriu la institutul pedagogicu din Aradu, in anulu acést'a si-terminá alu 50-le anu alu functiunei sale profesoriale la acestu institutu. Cu ocașiunea incheiarii anulu scol. mai multi inteleginti din locu intimpinara cu gratulári pre veteranulu profesor, carele in butulu inaintatei sale ctáti, este din deplinu sanetosu, și care si astadi prelege cu zelulu celu din teneretie. Provedinti'a se ni lu protéga și peste ani i caruntetieloru!

** *Serbarea dela Putn'a*, in memori'a lui Stefanu celu mare se va tiené estimpu de siguru in ^{15/27} Augustu; tenerimea romana din Aradu inca se pregatesce pentru trimiterea unui reprezentante și incontielegere cu damele romane voru pregati și o flamura care va falfai sub nume de *Crisian'a*.

+ (Unu humbugu americanu.) Diarul „Pall Mall Gazette“ scrie despre o descoperire interesanta ce s'a facutu acuma in America, anume cá „germinele vietiei și crescerei jace in stecla venata și violeta.“ Descoperitorulu acestui secretu a edatu o brosiura, prin care face cunoscutu lumii resultatulu scrutariloru sale. Suptu o stecla venata — dice elu — vitiele de 5. policari crescú incursu de 5 luni, la o inaltime de 45 petióre. Dupa aceea ingeniosulu inven-

tatoru probá, cá ce influentia are stecla violeta asupra unei scroafe, și aflá, cá scroaf'a inchisa intr'unu cotetiu acoperitu cu astfelu de stecla, se facú curundu mai grea cu 50 de pundi, și cá unu porcú s'a ingrasiatu inca in timpu mai scurtu de cátu scroaf'a — Scrutatoriulu nu se indestulá cu atata, ci facú experimentu și cu unu vitielu nascutu de curundu; vitielulu erá de peritu, suptu influinti'a acestei stecle inse in câte. va óre capatá éra-si vietia, incepú a mencá și in cursu de 4 septemani a fostu desvoltatu pe deplinu Deci dupa acésta descoperire, bolnavii nu au mai multu trebuintia de medici, ci, déca voescu a'si recapatá sanetatea se-si faca numai o casa de stecla venata.

× Contr'a turbarei in urm'a unei sciri date de diarele din Marsilia, d. doctor Andrac le-a trimesu o epistola, in care le arata mijloculu de a vindeca turbarea. „In decursulu carierii mele medicale, dise doctorulu Andrac, am avutu se curediu doue casuri de idrofobie: o fata de 20 de ani la care boala ajunsese in ultima'i perioda, și unu copilu de 14 ani, la care poff'a de a muscá erá deja destulu de naintata. „Aceste doue casuri de turbare au fostu pe deplinu tamaduite in doue dile, urmandu a le dá mereu o infusiune de verfuri in florite din plant'a „genets d'Espagne.“

** (Bibliografie.) S'a pusú sub tipariu opulu: „*Fundamentu de Filosofie*“, de Profesorulu *Ioan P. Florentin*, Opulu contine Psihologi'a, Logici'a, Moral'a și Teodicea, care se ceru de catra Programa Liceului; și atara de aceste contine și Fundamentulu filosoficu generalu pentru *Estetica* și *Educatie* — Va aparea completu pana la Octobre an. cor.

+ *Copii lui Dumnedieu.* O noua secta, dupa cum anuncia diarele finlandice, s'a nascutu in tergulu Hamle-Karlebi, sub auspiciile unui negutiatoru ruinatu. Membrii acestei secte se aduna in o camera spatiósa, intonadia cantári religióse, și unulu din ei explica unu locu din biblia séu cetesce un'a din predicile lui Luther. Dupa acést'a ei incepú se-si ierte unulu altuia, intre densii pecatele. Acésta iertare se face punendu unulu man'a pe capulu altuia. Inaintea de a esi, ei se imbracia, și aceste imbraciari au fostu si cauza cá unu arendasiu avutu, a cui consórtia frumósa erá prea espusa amorii aprópelui prin acésta fratietate, renuntia la acésta societate. Sectarorii 'și dau numele de *ooppii lui Dumnedieu*, și sustienú cá in diverse momente ei-si potú representá prin intuitiune interiorulu paradisulu și alu infernulu.

+ „*Arborele istoricu și genealogicu alu Moldovei*“. S'a pusú sub presa litografica acésta opera de eruditune și de arta unic'a in felulu seu. Elu se compune de craci, cari insemnéza epoci, de ramuri ce arata numele principiloru, și de frundie impregiurulu caror'a se arata tóte faptele principiloru dela suirea pe tronu și până la caderea séu mórtea lorú, in scurtu istori'a tieriei până in dilele nóstre.

Liste de subscrieri se afla in Bucuresci la administratiunea diariulu „*Romanulu*“ la librari'a Danilopolu și la autoru. Pretiulu abonamentulu este de 10 franci.

Pentru redactiune: **Mihaiu Sturz'a.**